РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, мoні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота, 20-го липня 1918. Ч. 86. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 20, 1918. No. 86.

ПРОТИНАСТУП АЛЇЯНТІВ НА 25-МИЛЕВІМ ФРОНТІ.

Французько-американські війска відзискали 20 сіл і взяли тисячі полонених.

В Галичині проголошено з причини протижидівських погромів воєнний стан.

Всеросійський конґрес савєтів ухвалив завести загальну примусову військову службу.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ПЕРШИЙ УРЯДОВИЙ ЗВІТ ПРО УЧАСТЬ АМЕРИКАНЦІВ В БИТВІ НАД МАРНОЮ.

Американці полонили коло Шато-Тієрі 500 Німців.

ВАШІНҐТОН, 17. липня. — Телеґрама від ґен. Першінґа, датована дня 15. липня, доносить, **що американські війска на схід від Шато-Тієрі, де Німці переправили ся були через ріку, прогнали їх назад, беручи 500 в полон.**

Рапорт ґен. Першінґа з 16. липня звучить:

„Американські війска на схід від міста Реймс брали участь враз з Французами у здержаню наступу неприятеля. Американсько-французькі війска задержали всі свої становища і взяли трохи полонених та машинових крісів.

„У Воґезах неприятель по довшім бомбардованю перевів на наші становища на 1000-[illegible] фронті напад, який був зломаний при помочи сильного огню нашої артилерії.

Около 300.000 Американців бере участь у битві.

ВАШІНҐТОН, 17. липня. — Нині одержав департамент війни лише скупі вісти від ґен. Першінґа дотично дальшого перебігу великої битви, в якій бере участь також дуже поважне число війск американських.

В департаменті війни припускають загально, що число американських ожвнірів, які беруть участь в теперішній битві, виносить поверх 300.000.

З огляду на те, що американські війска ще доси є поприділювані до французьких корпусів і находять ся під командою французьких полководців, тому ґен. Першінґ впрост не має змоги подати точно воєнні операції кождого американського відділу.

Точного звіту можна буде доперва надіяти ся, коли битва перейде свої критичні стадії. Коли би американські війска творили вже окрему армію під командою своїх власних ґенералів, то легко було би слідити їх воєнні операції.

АМЕРИКАНЦІ ПОЛОНИЛИ ПОВЕРХ 3.000 НІМЦІВ.

Американські війска становили праве крило французької армії.

З АМЕРИКАНСЬКОЮ АРМІЄЮ У ФРАНЦІЇ, 18. липня. — Американські війска, які становлять праве крило наступаючої французької армії, посувають ся так скоро наперед, що до співділаня з ними ужито кінноту.

Американські війска полонили доси 3.300 Німців.

В руки американських війск попала ся велика скількість воєнної добичі, між тим около 50 гармат і велике число машинових крісів. Неприятель кинув до боротьби сильні резерви. Також само прибули на поміч нові дивізії французькі. Правдоподібно Німці розпічнуть сильний протинаступ.

Наймолодший син Розевелта убитий.

ЛОНДОН, 17. липня. — **Поручник-летун, Квентін Розевелт, наймолодший син бувшого президента, Теодора Розевелта, погиб в понеділок в околиці Шато Тієрі над Марною,** як се доносить телеґрама з Парижа.

Поручник Розевелт, як се доносить телеґрама, повертав літаком з патрулї, коли нараз його напала ескадра німецьких літаків. Очевидці кажуть, що бачили, як Розевелт втратив контролю над своєю машиною, о д е р ж а в ш и правдоподібно смертельну рану.

Високе відзначене американських ґенералів.

ЛОНДОН, 17. липня. — Нині оголошено урядово, що анґлійський король надїлив ґен. Першінґа, головного команданта американських війск у Франції, великим хрестом ордену підвязки, а ґен. Бліса, представника Злучених Держав у воєнній комісії, великим хрестом ордену св. Михаїла і св. Ґеорґія.

ВАШІНҐТОН, 18. липня. — Король Анґлії надїлив великим хрестом ордену св. Михаїла і св. Ґеорґія ґенерала Марча, шефа штабу американської армії.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6. 1917).

ЗАВЗЯТИЙ БІЙ НА ЦІЛІМ ФРОНТІ.

Сильні протинаступи Французів здержують похід Німців.

ПАРИЖ, 17. липня. — Французький урядовий звіт доносить:

„Завзятий бій на цілім боевім фронті триває без перестанку дальше.

„Помимо великих зусиль неприятель на захід від міста Реймс не був всилї посунути ся наперед. Наші війска завдяки геройському опорови і безнастанним протинаступам здержали похід неприятеля.

„На полудне від ріки Марни боротьба відбуваєть ся в лїсах на північ від Ля Шапей-Монтодон. Нам удало ся також здержати неприятеля на північ від місцевостий, Комблїзі і Фестїні. На схід від Цілї неприятелеви удало ся заняти місцевість Монвоазен.

„Між Марною і містом Реймс відбуваєть ся завзята битва на північ місцевостий, від Нантейль і Боа ді Роа, які неприятель здобув.

„Положене коло Врінї, на полудневий захід від міста Рейм, не змінило ся.

„На схід від Реймс наші війска ударемнили напад неприятеля між Бомон і Сілєрі.

„На боєвім фронті в Шампанії наші становища не улягли зміні".

НІМЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО НОВІ УСПІХИ ПО ОБОХ СТОРОНАХ МАРНИ.

Число полонених зросло на 18.000.

БЕРЛІН, 17. липня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„На полудневий захід від Курмон (над Марною) наші війска посунули ся аж до ріки Сірмелен. Неприятель перевів кілька сильних протинаступів на полудне від ріки Марни, але всі напади зломано з дуже тяжкими втратами для Французів.

„По завзятій битві на північнім березї ріки Марни осягнено нові успіхи. Відбивши протинаступ Французів, наші війска посунули ся наперед, здобуваючи становища на північ від Вентель і промощуючи собі дорогу через Боа де Родема.

„Положене на вхід від Реймс не змінило ся. Наша артилерія сильно острілювала становища неприятеля, а наші війска поширили свої позиції на дорозї до Роман і Сіп.

„Число полонених зросло на 18.000. В протягу вчерашного дня зістрілено 37 ворожих лїтаків і 2 бальони".

УСПІШНИЙ ПРОТИНАСТУП НА 25-МИЛЕВІМ ФРОНТІ.

Французько-американські війска здобули 20 сіл і взяли тисячі Німців в полон.

ПАРИЖ, 18. липня. — Французький урядовий звіт звучить:

„Здержавши наступ Німців в Шампанії і коло міста Реймс в днях 15, 16 і 17. липня, французькі війска враз з війсками американськими перевели дня 18. липня наступ проти Німців на 45 кільометровім фронті між Марною і Еною, то значить на боевім фронті Амблені, Лонпон, Тресн і Буреш.

„Наші війска осягнули значний успіх, дійшовши до височини, яка контролює місто Соасон, і занявши околицю Шоден. На боевім фронті між Вілер-Ельон Норсі-сір-Урк відбуваєть ся завзята битва. На полудне від ріки Урк наші війска посунули ся поза лінію, яка веде через Марізі, Женевієв, Отвенс і Бельо.

„В СІМ НЕСПОДІВАНО ПЕРЕВЕДЕНІМ НАСТУПІ ФРАНЦУСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА ВІДЗИСКАЛИ ПОВЕРХ 20 СІЛ, БЕРУЧИ ТИСЯЧІ В ПОЛОН І ЗДОБУВАЮЧИ ЗНАЧНУ СКІЛЬКІСТЬ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ".

НІМЦІ ПРИЗНАЮТ ЬСЯ, ЩО ВТРАТИЛИ ТРОХИ ТЕРЕНУ.

Успіх німецьких війск на схід від міста Реймс.

ЕБРЛІН, 18. липня. — Урядовий німецький рапорт звучить:

„Між Еною і Марною французькі війска перевели при помочи сильних відділів і тенків наступ, зискуючи трохи терену. Наші резерви, які стояли на поготівлю, взяли участь в битві.

„Вчера армія ґен. Бема зводила бій через цілий день. Неприятель, одержавши нові дивізії, розпочав по кількагодиннім бомбардованю протинаступ на цілім боевім фронті на полудне від ріки Марни.

„Над вечером битва була порішена в нашу користь. Наступ неприятеля зломано з дуже тяжкими для нього втратами. Наші війска підчас протинаступу виперли неприятеля зі становищ на полудневий схід від Марель.

„На північнім березї ріки Марни неприятель робив безуспішні зусиля, щоби відзискати втрачені становища.

„Беручи приступом горбки на полудне від Пріней (на схід від Реймс), наші війска взяли значне число полонених, між тими команданта полку.

„Вчера зістрілено 23 ворожих лїтаків".

Алїянти надіють ся в сім році побідного покінченя війни.

НЮ ЙОРК, 16. липня. — Вчера на біржі подано до відома, що одна з головних фірм експортових в Злучених Державах одержала від свого аґента з Лондону вістку, щоби вона не заключала умови в справі асекурації на довше, як лише по конець сього року.

Кореспондент повідомив директорів фірми, що в банкових і торговельних кругах панує переконане, що до того часу скінчить ся війна побідою алїянтів.

Про се повідомлено лише деякі фінансові інституції. Імя фірми, яка одержала сї інформації, задержано в тайнї.

Канцлер надієть ся перед жовтнем побіди німецької армії.

ЦІРІХ (Швайцарія), 15. липня. — По виголошеню своєї промови на засіданю головної комісії парляменту в четвер канцлер ґр. Гертлїнґ промовляв ще до провідників партій, запевнюючи їх, що „німецька армія ще перед жовтнем забезпечить вислід війни", як се доносить телеґрама, покликуючи ся на „Франкфуртер Цайтунґ".

Останнє засїдане німецького парляменту відбуло ся в суботу, на якім ухвалено закони податкові. Слїдуюча сесія розпічнеть ся дня 5. падолиста.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Третий польський леґіон розвязаний.

СТОКГОЛЬМ, 17. липня. — **Німці розоружили третий польський леґіон, який відказав ся сповняти поліційську службу.**

В ЯПОНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Японський дредност з 500 моряками потонув.

ТОКІО, 16. липня. — Японський дредност „Кавачі" (21.420 тон) вилетів з причини експльозії у воздух і потонув в заливі Токояма дня 12. липня. Притім згинуло також 500 моряків.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НОВІ ЗАВОРУШЕНЯ СЕРЕД СЕЛЯН В КИЇВЩИНІ І НА ПОДІЛЮ.

Зоружені відділи селян заняли три міста.

ЦІРІХ, 17. липня. — **В Київщині і на Поділю прийшло до нових заворушень серед селян,** як се доносить телеґрама з Кракова.

Сильні відділи зоружених селян заняли міста: Липовець, Таращани і Білоцеркву.

НІМЦІ ЗАКУПИЛИ ДВІ ТРЕТІ ЧАСТИ ЖНИВ.

Селяни мусять працювати на поли під німецькими баґнетами.

СТОКГОЛЬМ, 17. липня. — **Німці і Австрійці закупили дві треті части жнив на Україні.**

Продаж була переведена українськими дідичами.

Гетьман Скоропадський проголосив на цілій Україні воєнний стан. Селян примушуєть ся працювати на поли під німецькими баґнетами під загрозою розстріляня.

В ГАЛИЧИНІ ПРОГОЛОШЕНО ВОЄННИЙ СТАН.

АМСТЕРДАМ, 17. липня. — Вісти з Відня доносять, **ЩО В ГАЛИЧИНІ ПРОГОЛОШЕНО ВОЄННИЙ СТАН з причини протижидівських заворушень, які мали місце по ріжних містах Галичини, а передівсім в Стрию і Ярославли.**

Жидівська Рада протестує проти увязненя трох її членів.

ГАҐА, 17. липня.—Жидівська народна рада на Україні внесла протест проти увязненя трох її членів, Берштайна, Золотарова і Ліпеца.

Українські Жиди по малих місточках є приневолені платити місцевим властям великі суми гроші за охорону перед рабівниками.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ПРОМОВА ПРЕМІЄРА ВИКЛИКАЛА ПРОТЕСТ ЗІ СТОРОНИ ЧЕХІВ.

Сповнене національних домагань народів в Галичині — на дневнім порядку нарад.

[illegible]

АМСТЕРДАМ, 17. липня. — **Австрійський премієр, др. Зайдлер, виголосив вчера з нагоди отвореня сесії парляменту промову, яку Чехи приймили зі сильними протестами, а Німці грімкими оплесками,** як се доносить телеґрама з Відня.

Говорячи про положене в Австро-Угорщині, др. Зайдлер сказав:

„Методи внутрішної пропаґанди, яку ведуть наші вороги, є так глупі, що вони лише є доказом цілковитого незнаня наших відносин. Їх стріли є звернені проти нашого непохитного посьвяченя для династії, проти льояльности наших горожан супроти держави і против сильного внутрішного союза в нашій державі в рамах монархії.

„Ми можемо радісно глядіти в нашу будучність. В злуці з нашими вірними союзниками ми зможемо силою привести конець сьвітової війни.

„Наш сердечний союз, який ми сподіємо ся в будучности ще більше скріпити і поширити, а передівсім давний союз з німецьким цісарством, становить для нас і для наших союзників найліпшу запоруку, що ми позістанемо по всі часи в ряді сьвітових держав, і забезпечить нашим народам услівя свобідного і корисного розвою. Але ми і наші союзники є далекі від того, щоби загрожувати другим державам, і ми радше докажемо, що ми є уживочні в привернено будучих мирних відносин в сьвіті".

Др. Зайдлер згадав про відмову послів чеського клюбу брати участь в працях над ревізією конституції і заявив, що, коли би не політична пасивність зі сторони деяких ґруп послів, правительство було би перевело в житє свою програму про національну автономію. Посім порішено перевести поділ Чехії на округи.

Премієр заявив дальше, що він не має наміру перечити, що се не стало ся на жадане Німців, бо політична сила Австрії може бути забезпечена лише через охорону інтересів німецького народа. Німецький нарід становить в Австрії підвалини сеї ріжнородної держави і так воно мусить бути й на будуче. Правительство не змінить свого напряму, який собі витичило.

„Для тих партій, які стоять на боці," говорив дальше премієр, „двері до порозуміня стоять все отвором. Але над дверми находить ся напис: „Витаємо радо всіх, які є льояльні супроти династії і держави".

Заявляючи, що правительство не відносить ся ворожо до інших народів, др. Зайдлер сказав, що всі Німці і Австрійці поставили жадане, щоби кождий нарід мав право до житя і мирного розвою. **Правительство,** як се сказав дальше др. Зайдлер, **буде також старати ся, щоби зовсїм справедливо були полагоджені національні домаганя народів, жиючих в Галичині.**

Палата послів ухвалила більшостию двох третих частий голосів приступити сейчас до першого читаня буджетової провізорії, причім буде переведена дискусія над ріжними внутрішними подіями і над політикою заграничною та над справою поживи.

Справа поживи в дуже критичнім станї.

ЦІРІХ, 17. липня. — **Справа поживи в Австро-Угорщині находить ся знова в дуже критичнім станї,** як се доносить телеґрама з Відня, покликуючи ся на „Арбайтер-Цайтунґ".

Телеґрама додає, що внутрішне положене погіршило ся через крізу військову. **„Нікто не знає, що може стати ся завтра",** говорить телеґрама.

Зміни командантів.

АМСТЕРДАМ, 17. липня. — Цісар Карло, як се доносить телеґрама з Відня, приймив резиґнацію ґен. Конрада Гецендорфа, бувшого шефа ґенерального штабу, а теперішнього команданта австро-угорських війск на італійськім фронті.

Архикнязь Йосиф зістав іменований командантом ґрупи армій, а князь Альойзий Шенберґ-Гартенштайн командантом армії.

(Продовжене на стороні 5-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

СПРАВА ГАЛИЧИНИ В АВСТРІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Австрійський парлямент зачав сього тижня свої наради і вже приняв буджет в першім читаню.

Аби приняти буджет, треба дві третини голосів, які правительство Зайдлера дістало і покищо осягнуло в парляменті хвилевий успіх. Хто голосував за буджетом, значить — які ґрупи послів, телеґрами не говорять. Однак можна припускати, що голосувала навіть часть Поляків, особливо консерватисти і демократи. Аби зломити опозицію; аби її успокоїти або навіть перетягнути на свою сторону, премієр Зайдлер згодив ся, що принятє буджету поставлено у звязь зі справою внутрішних реформ в державі.

Які саме ті реформи, не знати, бо сього Зайдлер не сказав у своїй промові.

Однак всетаки сказав бодай про се, що нас обходить — **про справу Галичини.** Іменно сказав він, що правительство буде старатись дати свободу народам Галичини.

Тепер виринає питанє, яка се має бути свобода. **Чи се має бути дійсна свобода для обох народів — для Українців і Поляків; чи має статись справедливість для поневолених доси Українців; чи вони мають дістати свій самоуправний край, — чи може се має бути давна австрійсько-польська свобода, яка для українського народу була і є неволею.** Австрійському правительству не можна вірити, бо воно все зводило Українців і длятого ми ждемо фактів, а слова австрійські для нас не мають жадного значіня.

Як би Зайдлер дістав польські голоси при голосованю над буджетом у віденськім парляменті, то можна припускати, що він **дав Полякам якісь приреченя коштом українського народу в Галичині і тоді можна би припускати, що австрійське правительство готове зломати умову, яку заключило з представниками української народної републики в Берестю Литовськім, на підставі котрої воно взяло на себе обовязок подбати про те, аби австрійський парлямент, найдальше до кінця сього місяця, постановив утворити українську самоуправну провінцію із східної Галичини і північної Буковини. Можливо, що воно готове цілком покинути сю справу, або бодай старатись забезпечити в українськім краю привілеї польської шляхти і вшехпольської урядничої кляси.**

Не є однак виключене, що Зайдлер таки не потрафив зєднати собі анї навіть частини Поляків та що він готовий „старатись" сповнити зобовязаня австро-угорської делеґації перед делеґацією українського в Берестю Литовськім.

В короткім часї вісти з Відня про події в австрійськім парляменті розвяжуть сю загадку, так важну для нас, але покищо ми по стільки досьвідах австрійсько-польської злочинної політики супроти українського народу не віримо у справедливе полагодженє сеї справи поти, поки замісць обіцянок, приречень і зобовязань український нарід в Австрії не побачить фактів, **поки він не дістане свого права на свій самоуправний край.**

Аж тоді скажемо, що в Австрії скінчилась давна австрійсько-польська політика, а зачалась нова, яка дає почин до свободи доси поневолених народів.

СПРАВА НЕЗАВИСИМОЇ ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Предсїдатель комісії заграничних справ в сенаті, Ґілберт М. Гічкак, має намір внести в конґресі проєкт закона, який би признав Польщу независимою державою.

Сей проек говорить, що конґрес Злучених Держав признав би Польщу независимою державою; що признав би „Польський Народовий Комітет" в Парижи, столиці Франції, яко урядове представництво польського народу, яке могло би висилати дипльоматичну і консулярну службу до Злучених Держав; що Поляки з російської, австрійської і німецької Польщі були би признані в Злучених Державах за горожан независимої Польщі та що їх признано би тут не яко горожан.ворожих держав, але заприязненої держави.

Виринає однак сумнїв, чи є рація, аби конґрес приймав подібний законопроєкт з уваги, що після американської конституції право признаваня або непризнаваня других держав прислугує президентови.

З уваги на те припускають, що сенатор Гічкак не предложить справи независимої Польщі яко законопроєкт (біл), але тільки яко резолюцію.

Се мало би статись при кінци серпня с. р.

* * *

Проти справи независимої Польщі ніхто нічого не має і певна річ, що такий акт американського конґресу не стрінув би спротиву зі сторони других народів, окрім хиба ворожих держав — Німеччини й Австрії, котрі держать у себе польські провінції яко складові части своїх держав. Однак парляментови Злучених Держав не ходить о се, як се приймуть правительства держав, що воюють проти сеї републики; противно, обовязком сього парляменту є розвести акцію в обороні поневолених народів сими ворожими державами.

Однак притім слід звернути увагу на иншу справу.

На нашу гадку, сенатор Гічкак повинен таку справу брати засадничо; **він повинен трактувати не лише справу независимої Польщі, але загалом справу усіх поневолених народів.** Особливо, колиб се мала бути резолюція, то була би повна рація, аби там сказано про всі поневолені народи.

Колиж би дійсно ходило тільки про Польщу і про неї тільки сенатор Гічкак мав би предложити біл або резолюцію, то, на нашу гадку, добре було би виразно означити границї Польщі, або бодай сказати, що вони мають бути етноґрафічні. Ходить о те, аби не було баламутства та аби Поляки і їх сусїди знали, що се власне бесїда про дійсну Польщу, а не історичну, якої хоче польська шляхта і вшехпольська партія, яка є власне сильно репрезентована в згаданім „Польськім Народнім Комітеті" в Парижи.

Ми припускаємо, що сенатор Гічкак і другі законодавці у Вашінґтоні розважать такі і подібні моменти, заки виступлять з конкретним проєктом в справі заяви американського конґресу про независиму Польщу; **однак не зашкодило би, аби Українці, Білорусини й Литовці, котрих обходить справа границь будучої Польщі, засягнули в сїй справі відповідних інформацій у Вашінґтоні.**

За них сього ніхто не зробить, як самі занедбають свою справу, а події в політичнім сьвіті тепер розвивають ся так скоро, що хто серед них в пору не припильнує своєї справи, то може припізнитись і потерпіти.

КАЦАПИ ПРО ЄДНАНЄ СЛАВЯНСТВА.

В 26-тім числі (з 11. липня 1918) кацапського „Свѣта" є надрукована статя п. з. „Дѣло доброе, но не легкое". Аби наші читачі знали, як кацапи відносять ся до пропованої „Народною Волею" злуки Українців з москвофілами, наводимо тут згадану кацапську статю в повній основі і без ніяких змін. Ось послухайте:

Скрантонская „Народная Воля" (вікраінска) въ послѣдніи часы усердно занялась **еднаніемъ Славянства.**

Щобы додати больше охоты до того доброго дѣла, она порозсылала карту Тевтоно-Швабских Державъ, въ которой показана и будущая територія (обѣщанная Союзниками) Польщи. По той картѣ выходитъ, що къ будущей Польщѣ прилучена буде и цѣлая Галичина, головное гнѣздо Австрійского **вікраінизма.**

Дѣло дуже сумное, если бы оно на дѣлѣ осуществилось. Въ Галичинѣ, искони **русской, кромѣ милліона „вікраінцев"**, жіе 2½ **милліона Карпаторусского народа,** про тое затронутый вопросъ касается и насъ. Уніатскій „вікраінскій" панъ Струтинскій пише по сему поводу, въ 75 числѣ „Народной Воли":

„Зачинаймо еднане на дому. — Перше усього увійдім в щире порозуминє з усіми Славянами. Ми є розбиті на що найменше шість зовсім самостійних груп: 1. Федерація Українців, 2. Українська Рада, 3. Союз Освобожденія Прикарпатской Руси, 4. Русская Народная Организація, 5. Угрорусини з „Соединенія", які заявили свою готовність прилучитися до Чехословацькои державы, і 6. Угрорусини-мадьярони з органом „Просвѣта".

„В дійсности тих груп є більше. Між переконаними Українцями маємо ще групу національних гермафродитів — большевиків, а на скільки нам звісно, то і для галицьких москвофилів не вистарчає поділ на тільки дві групи, як рівнож всіх угорських Русинів також годі зібрати. Ті поменші групки можна вже не брати під увагу. Дехто може закине, що москвофилів та Угрорусинів не слід рахувати враз з Українцями. Та се пусте. До кого їх причислите? До Французів? Чи до Шведів? **Сі люди є наші братя, походять з того самого краю, що ми, і говорять тою самою мовою, що ми. Як би ще були вони якоюсь маловажною групкою в роді наших большевиків, то можна би їх ігнорувати.** Але игнорувати їх годі хотьби тому, що о скільки украінски иммигранти в Америці сорганизовани, то **більшинсть їх находить ся в москвофильських организаціях.** Се є факт, супроти якого всякі наши поясненья виглядають чужому чоловікови на прості софізми. Щастье наше лише в тім, що в українських организаціях стоить загально більше свідомий елемент, чим в москвофильських. Чого ми не можемо доказати своїм числом, те доказуємо своим словом і ділом. И се є причина, чому нас більше знають і більше з нами числять ся, чим з якимись „Карпаторосами".

Еднаніе Славянства, разумѣется, дѣло доброе, и потребное, **но не для спасенія Швабской Вікраіны.** Хочете, панове, еднанія, робѣть тое на правдивыхъ **русскихъ историчныхъ началахъ,** а не на накинеtныхъ вамъ Швабами „вікраінскіх мріяхъ".

Ваше мѣстце, як и всего Прикарпатского русского народа, въ великой **русской фамеліи,** а не въ здрадническомъ роздѣленію. Того переконанья вы, „вікраінци", тѣмъ больше повинны держатись про тое, що фактичныи виновники знищенія русской справы въ Австріи ВЫ. Ваша тайная и явная служба Швабамъ дала перевѣсъ въ панованью въ Галичинѣ Полякамъ, которыи, своею вспольною роботою, получили доброе око и у Союзниковъ. Заява пана Струтинского, що **Вікраінци повинні бути проводниками въ евентуальнім славянскім Союзі, правдивая;** и то про тое, що разъ вы, вікраінці, розбили Прикарпатскій Русскій народъ на непотребныи, ворожіи русскому дѣлу, партіи, вы повинны подати и примѣръ до „еднанія". Начинайте же тое еднаніе. Передъ всѣмъ тѣмъ дайте, однако, слово чести, що тое „еднаніе" начнется и продолжится не на глупыхъ 30-ти лѣтнихъ **вікраінскіх мріяхъ** вашихъ, а на подставѣ **единой недѣлимой Руси...**

Безъ того же вамъ даремно братись за великое дѣло. Бесѣду о Русской Православной Украинѣ (Малороссіи),25,000.000 милліонной численностью которой вы, австрійскіи вікраінци, завсе стремились подперти свое мизерное Швабское вікраінство, залишѣть. Розлука межи ними и вами такая, якъ межи правдою и тьмою.

Изъ числа Русской Украины можете взяти собѣ перекинчика Грушевского и Ко., которы нынѣ, якъ вамъ извѣстно, освобождены Нѣмцами отъ газдованья въ Малороссіи.

АРЕШТОВАНЄ ЕПИСКОПА БУДКИ.

Про арештованє українського епископа в Канаді, Преосв. Никити Будки, пишуть едмонтонські „Новини" (ч. 40, з 12. липня 1918) отсе:

„Коли би Канадою правили вже німецькі аґенти й емісарі, то вістка про арештованє нашого епископа за зраду нас би анї трохи не дивувала. Епископ Будка через цілий час війни докладав всїх зусиль, аби канадійські Українці, підлягаючі його церковній юрисдикції, не лиш на слові, але і на ділі були льояльними горожанами прибраної вітчини. І коли нині канадійські власти самі не можуть заперечити, що канадійські Українці поводили ся взірцево і не спричинили тим властям жадного клопоту, то в тім є велика заслуга епископа Будки. Коли би отже за сю його, з канадійського становища під кождим оглядом похвальну роботу арештували Німці, то — як кажемо — булоб се для нас зовсім зрозуміле. Але арешт в Гафорд в Саскачевані! Що за тим криєть ся?

„Ми не думаємо передчасно критикувати саскачеванські власти за се, що зроблено, бо маємо повне довірє до канадійських судів і віримо, що вони безсторонно і справедливо порішать сю справу. Але з українського становища ми не можемо забувати, що в особі епископа Будки арештовано голову найповажнійшої української інституції в Канаді, якою є українська грецько-католицька церква. Отже арешт нашого епископа не дотикає лиш його самого особисто, але дотикає всїх Українців в Канаді, і коли нашого епископа клеймують підозрінєм зради, то тимсамим клеймом клеймують нас усїх. А ми на се не можемо позволити, хоч би того комусь як дуже бажало ся, бо ми ліпше знаємо, хто ми є, ніж ті, що довідали ся про Україну доперва з берлінських депеш.

„Тому отже, і тільки тому, цілий український загал в Канаді мусить домагати ся, щоби відвічальні власти як найвсестороннійше розслідили квестію зради закиненої нашому епископови і щоби її не збуто опісля звичайним урядовим викрутом. Коли епископ винен, поступити з ним зі всею строгостию закона, але коли не винен, о чім ми, знаючи його, анї на хвильку не сумніваємо ся, то звичайний „екскюз" тут не поможе і ми будемо домагати ся всїми дозволеними средствами, щоби дістати повну сатисфакцію не лиш для нашого епископа, але і для нашого цілого народу.

„І коли кому може снить ся, що наш нарід в такий спосіб можна буде спровокувати до яких насильних актів або нелеґальностий, щоби ужити опісля сего за претекст до репресій, які вже були з ріжних сторін пропоновані, то в тім дуже розчаруєть ся. Наш нарід спокійний і твердий як скала, і жадна сила в сьвіті не зведе його з дороги льояльности, якої він в Канаді тримаєть ся. Ми перебули польську панщину, перебули австрійську конституцію, оперту на баґнетах, то перебудемо й епоху нашого „форенерства" в Канаді. Ми нарід, а не чиясь прищіпка".

Редакція „Новин" вислала до державного прокуратора та до премієра і міністра справедливости в Канаді обемисту телеґраму, в якій домагаєть ся совісного розслідженя справи арештованя епископа Будки і покараня виновників сеї афери.

ВЕРТАЙТЕСЬ ДО СВОГО НАРОДУ!

Ви всі покинули рідний поріг
Нещасним нащадкам на шкоду;
Шукайте, питайте забутих доріг,
Вертайтесь до свого народу.

Згадайте ті дивні, чарівні слова,
Що серце в піснях вилвало,
Бо вас не вратує божниця нова,
Де вашого бога не стало!

Чужим ідеалам, чужим вівтарам
Ви голову довго хилили,
Самі зруйнували свій батьківський храм
І власного бога хулили.

Верніть ся, вернітесь, невірні сини,
До тихого, рідного краю!
У рідній країні діждетесь весни
І знайдете стежку до раю.

ДМ. ЗАГУЛ.

ТЕРОР В БЕСАРАБІЇ.

Мирова угода між Румунією а центральними державами відірвала 28.000 квадратових кільометрів землі і 400.000 Українців від України та прилучила до февдальної Румунії, після комедії, яку відіграли політики в кишинівськім соймі при помочи оружної сили.

Часописи „Буковина", „Київська Мисль" і „Робітнича Ґазета" доносять про новий нечуваний терор, якого допускають ся в Бесарабії висланники з Букарешту та румунські бояри.

Не лиш українське та жидівське населенє протестувало проти такого насильного анектованя Бесарабії Румунією, але і живучі там Болгари та навіть селяни Молдавани, які не хотять за жадну ціну бути жертвами февдальних елементів монархістичної Румунії. В теперішний час не істнують анї закони, анї справедливість в Румунії. Румунські офіцири судять і засуджують мешканців. Нещасні жертви не мають куди жалувати ся, скаржити ся, або рекурсувати.

Всі земельні комітети, всі політичні орґанізації порозвязувані, а їх проводирі вигнані, або поарештовані. По всіх земствах заборонено дискутувати анектованє Бесарабії, а тим, котрі на се поважилиб ся, грозить кара смерти, як за зраду держави.

Підчас зборів Земства в Бендерах ґенерал-майор Ізвареску обложив будинок машиновими крісами, поставив відділ війска в сали зборів та заявив, що хто би поважив ся сказати слово проти Румунії, або вести пропаґанду за Україною, того втопить у Днїстрі.

В такий спосіб він уневажнив вибір одного Українця, Бруня, та зайшов ще дальше, бо відобрав слово молдавському міністрови Фриянови, уважаючи його замало румунським.

В Кишиневі в однім дни двайцять осіб за їх політичні погляди арештовано і розстріляно! Одна з сих нещасних жертв при розстрілюваню зістала лише ранена (так як в казці), а коли румунські салдати позабирали ся, виволікла ся з фоси зпоміж трупів та опісля внесла зажаленє до бесарабського міністра справедливости, Савенка.

Много молдавських салдатів засуджено за се, що відказали ся салютувати румунським офіцирам.

Руден, комісар округа Білець і Литвинов, комісар округа Сороки, зістали арештовані за се, що населенє з їх округів протестувало проти злодійств та грабіжи Румунів. Жидівку Ґрінфельд, соціялістку, добре знану в краю, розстріляно за се, що не годила ся на прилученє Бесарабії до Румунії. За се саме розстріляно, і то без суду, п. Чумаченка, бувшого бесарабського міністра рільництва.

Учителя Ґрисика та учительку Сватенко замучено на смерть за се, що учили селян по українськи.

В иншім місци знова всі шкільні українські книжки та часописи сконфісковано і попалено, в російський спосіб, а коли провідник селян Циганко хотів удати ся зі скаргою з молдавськими міністрами Крістімом та Савенком до українського правительства в Києві, Румуни робили їм всякі трудности та заборонили продати їм білети на зелізницю.

В окрузі Хотина капітан Дімітріц запровадив для старців та мололітних тілесну кару — буки. Уникнути сего удавало ся хиба за заплатою грубої суми гроший.

У місточку Жетинець можна бачити порозліплювані по мурах афіші з розказами, які пригадують поступованє Ґеслера в історичнім оповіданю „Вільгельм Тель". Ось зміст того приказу:

„Населенє мусить салютувати румунським офіцирам в слідуючий спосіб:

1) Коли офіцир переходить, треба стати, зняти шапку, звернути ся до нього та уклонити ся з усьмішкою, поважно.

2) Щоби люди призвичаїли ся салютувати та щоби теперішне розпорядженє було точно виконане, приказую обносити свою шапку (команданта) по всіх улицях на дручку і всі мусять тій шапці салютувати в спосіб повисше поданий".

Підписано командантом ґарнізону в Жетинци — капітан Дімітріц; комендант поліції Жезефтіфеску, майор Вулен.

Не дивно отже, що все населенє, без уваги на якунебудь національність, приведене до розпуки таким режімом, з цілої душі бажає злуки з Україною.

Наочні сьвідки твердять, що малий відділ війска з України вистарчить вислати до Бесарабії, а все населенє повстане проти румунського панованя.

СПРАВА БЕСАРАБІЇ.

На полудневий захід від України, за Днїстром, лежить великий кусень землі, 46.000 квадратових кільометрів, званий Бесарабією. Сю територію замешкує 2,440.000 мешканців, з чого 460.000 припадає на Українців, а проче на Румунів, Болгарів, Жидів і т. п. Українці замешкують головно повіти хотинський і акерманський.

Проголошуючи независимість України 21-го падолиста 1917 року, Українська Центральна Рада пропустила Бесарабію при означуваню українських національних границь. Пропустила Бесарабію, як і деякі инші території, але із застереженем, що при остаточнім усталюваню українських державних границь сї території візьметь ся під увагу.

Центральна Рада провадила дуже обережну політику. Ходило їй головно о се, щоби не зразити собі сусїдних народів, з якими Україні прийдеть ся жити. Рада мала на ціли дати мешканцям Бесарабії, Криму, Донщини і инших сусїдних територій — змогу переконати ся наочно про демократичне правлінє на Україні, а тоді нехай мешканці інтересовних земель самі децидують, до кого їм ліпше належати, чи може схочуть вони бути самі в собі. Рада була згодила ся навіть на цілковиту самостійність Бесарабії, так, як годила ся на самостійність Криму.

Та надії Центральної Ради не сповнились. На чолї бесарабського правительства станули люди, які тягнули Бесарабію до злуки з Румунією. Сї люди без причини зі сторони Ради почали ворожо відносити ся до неї. В Бесарабії почали ся погроми Українців. Бесарабське правительство почало явно говорити про злуку Бесарабії з Румунією. Центральна Рада запротестувала тоді проти такого кроку зі сторони бесарабських лідерів, а рівночасно переслала свій протест румунському правительству. Протест, видно, мало подїлав на бесарабське і румунське правительство, бо в кілька днів відтак бесарабське правительство підписало з румунським правительством угоду про злуку Бесарабії з Румунією, проти чого Центральна Рада вже не мала часу протестувати, бо німецькі наїзники усунули її від державної власти на Україні.

Нове українське правительство, правительство гетьмана Скоропадського, не занехало бесарабської справи. Першою справою його заграничної політики був протест проти злуки Бесарабії з Румунією. На сей протест румунське правительство відповіло відмовно. Але се не покінчило справи, противно ще більше її заострило. 28-го мая б. р. український міністер заграничних справ, Дмитро Дорошенко, заявив представникови українського телеґрафічного бюра, що бесарабська справа є заважна, аби її можна пустити плазом. І 5-го червня — як доносить „Нае Цірхер Цайтунг" — українське правительство переслало Румунії другий протест. На сей протест румунське правительство — як доносить знова лондонський „Таймс" з 19. червня — відповіло, що годить ся, аби хотинський і акерманський повіти відірвати від Бесарабії і прилучити до України.

Чи ся відповідь вдоволила українське правительство, покищо не знати. Можливо, що старокраєві ґазети принесуть в найблизшім часї деякі пояснення в сїй справі.

ПОДІЛ ГАЛИЧИНИ А ПОЛЯКИ.

Від довшого часу читаємо в анґлійських, польських та українських часописях, що в Австрії **міністеріяльна кріза, що австрійський президент міністрів др. Фон Зайдлер подав ся до димісії, та вкінци, що австрійський цісар Карло димісії кабінету д-ра фон Зайдлера не приняв, з виїмком хиба одного польського міністра Твардовского, який „демонстраційно" з кабінету уступив.**

Міністеріяльний **кризї в Австрії ніхто не дивував би ся, зваживши тяжке положенє, в якім ся держава тепер знаходить ся. Та в сїм случаю міністеріяльну кризу спричинили не якісь невідрадні відносини в австрійській державі, але берестейский договір та українська справа в австро-угорській монархії.**

Поляки довідали ся, що Австро-Угорщина звязала ся з представителями української републики договором, на підставі якого Галичина має бути поділеною на дві части: східну, українську, що разом з українською частию Буковини має творити одно самоуправне тіло, і на західну або польську, яка малаб після здогадів деяких політиків бути прилученою до польського королївства.

Др. Векерле, президент угорських міністрів, заявив на запит деяких угорських послів, що така угода з українською републикою дійсно мала місце на підставі одної точки мирового договору в Берестю Литовськім. Др. Векерле заявив дальше, що др. фон Зайдлер знав про сю угоду і потвердив її своїм підписом. Се так обурило Польське Коло, що воно закипіло гнївом завзятим на д-ра Зайдлера і зажадало його резиґнації.

Не подобало ся се польським панам та їх прислужникам, польським нібито демократам, а навіть польським соціял-демократам зі славним Дашиньским на чолї, і вони виповіли лякейську службу Австрії, яку так довго і так по песячи вірно сповняли. Закипіло серце ясних панів і червоних соціялїстів, що український нарід готов висвободити ся зпід їх опіки і готов бути паном у своїй хаті. На поділ Галичини ясні пани і червоні соціялісти ніяк не згодять ся, хоч сего домагають ся галицькі Українці від 1848 року і хоч сей поділ перед сїмдесяти роками хвилево вже мав місце.

„Не позвалям", себто старопольське „вето" нагадало собі чорне-жовте Коло Польське, та гайда на Зайдлера — але часи змінили ся. Се удар для Поляків, але ще і не велика утіха для Українців. Не з любови до українськогонароду згодила ся Австрія сповнити давні домаганя Українців, але зі страху перед новоповставшою українською кержавою, і в надії, що Україна дасть її пшеницю та бодай вчасти заспокоїть голод мешканців подвійної монархії. Тому не тїшити ся галицьким Українцям сею австрійською обітницею, чи навіть зобовязанем, бо хто знає, як ще буде з його виконанем і чи полишить ся ще слїд з Австро-Угорщини по закінченю війни, а в такім случаю не було би кому дотримати її зобовязань.

В кождім разі нам, Українцям, не належить забувати про сей поділ, та держачись заяви Злучених Держав, що всі славянські народи Австро-Угорщини мусять бути вільними, домагати ся від будучого мирового конґресу, щоби східна Галичина і українська часть Буковини були прилучені до української держави, та щоб в той спосіб вже раз скінчив ся сей страшний національний і політичний гнет українського народу зі сторони „братів Славян", як московської так і польської породи.

(„Український Голос").

ДОПИСИ.

З WOONSOCKET, R. I.

Як наші Українці сьвяткували день 4-го липня.

О годині 7.30 рано наймолодше товариство у Вунсокет, Р. Ай., „Вільна Україна“ ім. Мих. Грушевського, спішило до церкви на Службу Божу і на посьвячене своїх прапорів. Службу Божу відправив місцевий парох о. В. Турула, потім виголосив патріотичну проповідь до членів товариства „Вільна Україна“ та пожелав товариству красного розвитку і завзивав членів до праці над добром свого товариства. По проповіди довершив посьвячення прапора.

Після того всі члени уставили ся коло церкви, в парадних капелюхах і з відзнаками, чекаючи на українську банду. Банда прибула в саму пору, о годині 9-тій рано. Зараз банда станула на переді та заграла походовий марш. Похід рушив через улицю Мейн аж до Лайсіюм галі, де вже чекали два українські товариства, а імено „Запорожська Січ“ і „Український Сокіл“, готові до походу.

Манїфестаційний похід розпочав ся о годині 10-тій рано. На переді походу їхало чотири полісмени на конях, а десять полісменів ішли пішки. За ними о. В. Турула провадив малих школярів. Позаду школярів їхали два українські козаки на конях, убрані в народні строї. Відтак ішла українська банда і товариства: „Запорожська Січ“, „Український Сокіл“ і „Вільна Україна“. Підчас походу банда грала марші американські і українські.

Хоч тут в нашій місцевости ніхто більше не манїфестував, то однак всі улиці були переповнені народом, що приглядав ся великій українській манїфестації, якої Українці ще ніколи тут не мали. Отже ми показали, що любимо свою прибрану вітчину, що готові пожертвувати, що нам найдороззше, аби тільки побідити ворога демократизму, то є прусацький і австро-мадярський мілітаризм, котрий давить цілу Европу та ще досягає аж тут до свобідної Америки.

Похід ставав два рази. Коло судового будинку українська банда відограла американський і український гимн. Всі учасники підчас граня гимнів стояли „позір“, здіймивши свої парадні шоломи і капелюхи. Потім похід рушив дальше довкола міста, аж до Маримон сквер. Тут знова похід задержав ся і знов банда відограла два гимни. Відтак похід рушив улицею Мейн, аж до Лайсіюм галї.

Тут треба зазначити, що найбільше вражінє робили чотири таблиці з написями по англійськи, що Українці бажають побіди Америці, а погрому кайзерови. На другім боці таблиці була голова кайзерова, що представляла страшного розбишаку. На инших таблицях були написи, щоби купувати воєнні марки і бонди свободи, котрі причинять ся до побіди.

Позаду походу їхало кілька автомобілів, на яких були уміщені сестриці зі своїми лентами.

О годині 1-шій похід скінчив ся. Всі учасники удали ся до Лайсіюм галї, де відбули ся збори. Збори отворив о. В. Турула. Він сказав гостям, яке то нині сьвято ми обходимо, яку вагу має день 4-го липня для американського народу, як то колись американський нарід здобув собі волю та самостійність, і візвав Українців, аби стояли непохитно при американськім правительстві, бо — казав — Америка бореть ся за демократію цілого сьвіта, отже і за демократію України. Присутні нагородили бесідника гучними оплесками. Дальше о. Турула завізвав нарід, аби складав жертви на народні українські цїли.

Потім українська банда заграла „Ще не вмерла Україна“, а чотири дівчата пійшли колектувати добровільні датки і зібрали $31.57.

Відтак забрав слово Павло Мішанець, предсідатель тов. „Зап. Січ“. Він взивав місцевих Українців до згоди і любови, за що дістав гучні оплески.

Потім забрав голос Стефан Лемішка, предсідатель товариства „Вільна Україна“. Він розказав про роботьбу наших старокраєвих братів за волю України і вияснив, як то наші вороги старають ся загарбати нашу землю в свої руки. Найбільшим нашим ворогом є польська шляхта, котра стараєть ся всіми силами, при помочи австрійських багнетів, загарбати східну Галичину і Холмщину до свого „крулества“. На кінци бесідник взивав Українців, аби бороли ся за волю України доти, доки не повстане вільна, самостійна Україна. Його бесіду нагородили слухачі гучними оплесками.

Потім банда заграла „Не пора“, а після того забрав голос Мартин Галас. Він розповів про боротьбу перших українських імігрантів тут в Америці з кацапами та взивав до дальшої праці над добром свого рідного краю і свого рідного народу. Його бесіду нагороджено також грімкими оплесками.

Потім говорили ще: Дмитро Ремінник і Андрій Сусла. Оба вони говорили досить красно, за що удостоїли ся гучних оплесків.

На тих зборах принято резолюцію, виготовлені Українською Радою в Америці.

Ось-так сьвяткували Українці у Вунсокет, Р. Ай., день 4-го липня та показали місцевим чужинцям, як український нарід цінить свободу Америки.

За те наше гарне сьвято належить ся щира подяка о. В. Турулї, котрий найбільше напрацював ся коло того сьвята, а також українській банді, що так красно грала підчас походу. Честь і слава Тобі, український Народе у Вунсокет, що Ти не спиш, але працюєш спільно над долею неньки України.

Нехай жиє демократія! Нехай жиє Америка і Україна!

Стефан Лемішка.

З WILMINGTON, DEL.

Сьвятковане Дня Независимости.

Українці в Вілмінгтон, Дел., відсьвяткували День Независимости Злучених Держав як найторжественнійше. Хотяй вілмінгтонська громада невеличка, то однак вона — можна сказати — найбільша сьвідомостию й духом патріотичним. Від кількох літ я мав нагоду пізнати, що між тою так здоровою громадою нема иншого, як одно серце й одна думка. Коли де покажеть ся потреба спільної акції, так не бракне тут ні одного, бо громада сьвідома того, що спільною працею ми зможемо дійти до цілий, до яких змагаємо.

День 4-го липня був доказом великого патріотизму вілмінгтонських Українців. Мимо того, що похід з місця мав вирушити о годині 10-тій рано, вже коло 7-мої години почали збирати ся члени братства і товариства „Українська Дружина“ і инші, щоби стати в ряди того славного походу, котрий мав заманїфестувати свою льояльність прибраній нами вітчині.

Як сей похід Українців виглядав, то було найбільшим доказом, що видці по улицях, якими похід прямував, нагороджували людий неперервними оплесками та обдаровували китицями цьвітів. Славне тов. „Українська Дружина“, що на його чолі йшли наші красуні дівчата, пристроїли так похід, що здавалось кождий з видців хотів прилучитись до них і разом з ними маширувати. Дійсно, що треба було бути артистом, аби можна було так описати, як той малий гурток Українців виглядав в тім поході. В прочім добре діло само себе хвалить; тому я не длятого пишу тих кілька стрічок, щоби перед нашою українською суспільностию вихваляти вілмінгтонську громаду, бо то не тільки день 4-го липня гідний був похвали, але та громада заслугує на цілий ряд похвал, які можна оперти на правдивих фактах сьвідомости і великого патріотизму.

Ту невеличку громаду дійсно треба ставити за примір великим громадам, бо невеличке її число, але так згуртована хорошо, що не знайдеш найменьшого розлому, а працюють всі спільно для одинокої справи української. Не від річи буде згадати за місцеве братство св. Івана Хрестителя і товариство „Українська Дружина“, котрі все і всюди дають почин в щирій роботі моральній і патріотичній.

Спосіб такого спокійного а наскрізь патріотичного життя може дати лише такий провідник, який ціле своє житє посьвятив для могучої справи церковно-народної, тому в першій мірі заслуга належить ся нашому дорогому пароховй Всч. о. В. Держируцї, котрого праця так тяжка не втомить і мимо всяких прикростий і перешкод не зломить його великого духа патріотичного. Дай Боже, щоби всюди ми мали таких провідників і такі здоров громади, а тоді сьміло можемо сказати, що ми нарід культурний і сьвідомий патріотизму.

Учасник.

КІЛЬКО ТО ГРОШИЙ і праці і журби понесли ті, що закладали „Свободу“. Вони зовсім не числили на зиск, лише роздумували, як би то просьвітити нарід. А теперішні видавці „Свободи“ тако жтим журять ся. Тому всі сьвідомі Українці повинні бути помічні в тім ділі і зєднувати передплатників.

ТОРГОВЛЯ СЕРЕД НАШОГО НАРОДУ.

Кождий сьвідомий нарід стремить до того, щоби мати своїх власних фаховців в усїх областях житевої працї; одним словом, він стараєть ся, аби мати все своє, що лиш кому потрібно.

І так нарід повинен мати своїх учителїв, урядників, сьвящеників, полїтиків, ремісників, лїкарів, купцїв, письменників і т. д.

Однакож того всього не дістанеть ся в короткім часї. Сих всїх людий треба виховати, або треба, щоби вони самі виховали ся.

Ми звернемо увагу на торговлю серед нашого народу, а се дуже важна область. Цїлий нарід купує безнастанно і продає безнастанно; хто отже є купцями-посередниками між нашим народом? А треба знати, що такі купцї збирають річно тисячі в кождій околици, в кождім кутї, де жиє наш нарід. Кому отже ті тисячі дістають ся?

Нарід наш загалом рільничий і тому анї в старім краю, анї тут не було кому за купецтво брати ся. І не тільки тому, що наші люди не вміли, але і тому, що часу не було.

Хто віддаєть ся змалку такій роботї, як господарство, в того нема часу на що друге. Господарство забирає весь час, всю увагу. Хто-ж хоче бути купцем, той мусить з господарською роботою розпращати ся. Кождий фах вимагає цїлого чоловіка, а коли хтось схотїв би лучити кілька фахів до купи, то в усїх лише капарив би. Така вже конечність.

Дехто каже, що в нас нема талану до купецтва, та сьому не можна вірити. В нас нема досьвіду, нема практики, але талан є. Досьвід же можна добути, коли хто хоче здобути.

Подивім ся на Жида. Він виростав змалку серед купецького окруженя. Він чув бесіди про вдачі і невдачі купна, про зиски, про страти, про нові способи купованя і продаваня, а скоро трошки підріс, сам помагав вже купувати чи продавати. Не диво, що він опісля в житю вміє свій фах лїпше, ніж хто другий. Хто-ж виростає на фармі, при ріли, той нїколи на купецьтві не може розуміти ся. Тесаме і з иншими фахами.

Торговля серед нашого народу, і в старім краю і тут в містї і на фармах, по більшій части в руках Жидів. Доперва в послїдних часах наші зачинають брати торговлю в свої руки хоч се лише початки і нераз дуже тяжко їм вдержати ся в конкуренції з Жидом. А причин для сього є більше. Раз що наші купцї мають замало досьвіду, або замало капіталу а друге, що наш загал замало осьвічений і тому не розуміє свого обовязку. Відомі приміром такі випадки:

1) Ходить чоловік купувати до Жида, то зовсїм не думає і не питає, чи там справедлива вага. Колиж купить у свого, то несе до Жида важити, щоби бачити, чи його не ошукали.

2) Стане чоловік шеровцем (уділовцем) кооперативного склепу, а до Жида ходить купувати.

3) Буде побіч два склепи наш і чужий, то наш чоловік найчастїйше пійде до чужого. Він пійде навіть до чужого дальшого, а свій близше обмине.

4) Доробляєть ся свій, так йому завидують; доробляєть ся чужий між нами — нїхто не каже нїчого.

5) А вже нехай вийде конкуренція і чужий зачне продавати дещо дрібку танше, то наш чоловік певно вже пійде до чужого. І то пійде не тільки бідак, але і богатший, що має навіть покладні гроші. Нїхто не дбає о свою честь і не думає, що конкурент продає танше лише так довго, доки не позбудеть ся свого противника; опісля він продавати буде, як усї, або і ще дорозше. Він же мусить відобрати, що підчас конкуренції стратив.

Та людям се байдуже. Забогато в нас ще панщизняної темноти; замало почутя самоповаги; забогато в декого хрунївського апетиту.

З другої сторони в наших купцїв є свої недостачі.

1) Брак більшого капіталу.

2) Брак досьвіду в купнї і продажі.

3) Брак такту в обходженю з купуючим, а се дуже на торговли відбиваєть ся. Або забогато простацтва, або забогато підлещуваня — тимчасом найбільше зискає той, хто поводить ся природно, ввічливо.

4) Завеликий апетит скоро забогатїти і тому часом брак міри в означуваню зиску, який хотїв би взяти від купуючого. Купецтво основуєть ся на зиску, се правда, однак купець мусить таки мати певну границю, поза яку він не повинен виходити. Хто продає позолочений годинник за золотий, той вже дурить людий і ошукує. Купець мусить бути чесним чоловіком і поза тим зиском, який він може мати і якого може сьміло вимагати, він повинен бути справедливим і людяним чоловіком. Се дуже важне.

5) Наші купцї часом вдають ся в спори полїтичні, чи релїгійні, що рівнож відганяє людий. Купець повинен бути, о скільки можна, невтральним, а хоч річ певна, може він належати до сьої чи до тої групи, однакож не повинен брати участи в спорах, агітаціях і т. п. Він повинен завсїди тримати ся золотої середини, яко елемент лагодячий, успокоюючий, або невтральний.

Се булиб вчасти ті хиби, які можна в більшій чи меньшій мірі знайти серед поодиноких купцїв, хоч і в нас є люди, яким годі щонебудь закинути.

Торговля, хоч і поволи, але щораз більше захоплює наших людий. Вже маємо наші склепи кооперативні і приватні; дальше поодинокі люди занимають ся час від часу скуповуванєм худоби, коний, збіжа, сїна, дров і відсилають вагонами. Се вже також перший крок на торговельнім поли і з сих людий поволи вироблять ся справжні купцї. Скуповуванє продуктів, за якими треба ходити і їздити, се вже окремий рід торговлї і тому ним не завсїди може занимати ся той, хто має склеп. Жиди скуповують вже навіть лахи, гумові річи і т. п., так, що і з сим можна торгувати. Дальше педлярство (похатництво) повинноб також оплатити ся.

Одного ще нам брак — своїх складів і взагалї своїх торговельних центрів по містах, що моглиб посередничити, о скільки треба, поміж меньшими нашими купцями і більшими, але можна сподївати ся, що і до сього прийде з ходом часу.

Коли в нас буде більше купцїв, то з сього буде користь не тільки тут, але також і в старім краю. І там нема богато наших купцїв; колиж дехто з наших по війнї верне до рідного краю, то чомуб йому не брати ся там до торговлї, яка доси була в руках чужих. Чому не закладати крамниць, чому не скуповувати збіжа, яєць, курий і т. п., як робили чужі. З того вони жили, а навіть богатїли, отже і ми можемо жити.

Розумієть ся, що всї люди не стануть купцями, бо се неможливо, однакож коли торговля якогось народу в руках його одиниць, там цїлий нарід стоїть красше. Там більша сьвідомість і серед господарів і серед робітників і взагалї цїле жите стоїть на висшім щебли розвою. Є краї, де господарство провадить ся після найновійших метод і там господар чуєть ся зі свого фаху аж надто вдоволеним.

Сьвідомий купець є народним патріотом, є дїяльним громадянином і підпомагає всяку народну роботу. Американські Жиди висилають кождого місяця великі суми гроший на підмогу Жидам в Европі та в Палестинї, а вони купцї. Хто має, той може дати. Мати будемо тоді, як о се постараємось, подібно як другі.

НА ДОБРА-НІЧ.

Сонце востаннє землї усьміхаєть ся
І тихо за гори далекі ховаєть ся,
Сьвіти, засни, відпочинь.

Спіте, потомлені, спіте, заплакані,
Спіте, задурені, спіте, залякані!
Ночи насунулась тінь...

Доля суворая з ранком прокинеть ся,
Хижим шулїкою на люд накинеть ся,
Думки про щастє покинь!...

Докиж ніч, матїнка ласкава, темная,
Ґягнеть ся тихо, мов казка приємная,
Поти засни, відпочинь.

Хай хоч у снї тобі щастє всьміхаєть ся,
Серце замучене сном навтїшаєть ся,
Доле проклятая, згинь!...

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИТУЛИЛАСЬ У ГОРОДЇ.

Притулилась у городї
Рожа до лелїї...
Сьвітить сонце в небозводї,
Тихий вітер віє.

Вийшла мила, подивилась,
Усьміхнулась, стала;
Як лозина похилилась,
Милого згадала.

Подивилась, затужила,
Хилить ся над ними;
Карі очи заросила
Сльозами дрібними.

А лелїя коло рожі
Гулить ся, радіє...
Вітер віє по городї,
Тепле сонце гріє.

П. Лїдин.

Йоган Ґете.

НІЧНА ПІСНЯ МАНДРІВНИКА.

(З нїмецького переклав Д. Я.).

Ти, що сходиш з висоти,
Біль і горе все втишаєш,
Хто нещасний двічи, — ти
Його двічи покріпляєш.
Ах, стомивсь я боротьбою,
Біль і розкіш — чим вони?
Гей, солодкий супокою,
В грудь мою верни, верни...

ВПЛИВ СОНЦЯ НА ЗДОРОВЛЄ.

Сьвітло сонця має найбільший вплив на здоровлє і житє людий. Без сьвітла не було би зелених лугів і борів, які веселять серця наші. Як сильні наслїдки викликує перший соняшний луч весняного ранку на хорих і недужих! Цїла природа встає і оживає під напором сонця; а гине всьо там, де лучі сонця не доходять.

Звісним є, що у Анґлїйцїв є дуже часті самовбийства. Є се наслїдки хмарного і нездорового повітря, яке пригноблює чоловіка. Анґлїйцї кажуть з тої нагоди, що дім без соняшного сьвітла є лихим домом. Італїйцї знова кажуть, що де сонце не витає, там лїкар мусить бути...

Дїйсно, безсоняшні мешканя є темні і зимні, вогкі і стухлі. Тому в них появляють ся часто ріжні хороби. Дім без сонця значить стільки, що твар без очий, що голова без розуму, що житє без ідеалу. З житя знеть ся, що темні і понурі улицї дають більше хорих і мерцїв ніж ясні і веселі.

В старинї соняшних промінїв уживано в ріжних красках до лїченя умово хорих. Осіб, які зійшли нагло з ума, поміщувано в кімнатах осьвітлених на голубо, мелянхолїків та ідіотів уміщувано в кімнатах осьвітлених на червоно. Роблено се в першій мірі, щоби їх успокоїти і збудити в них енерґію до житя. Сї проби давали часто добрі результати.

Статистика Греків сьвідчить про їх довге житє задля чистого безхмарного неба Греції, де є більше соняшних днів ніж в инших краях Европи. Вже кількасот лїт тому назад зауважано, що сонце впливає омолоджуючо на старих; пізнїйше се перейшло у байки, але тепер сей факт знова виринув на верха.

Нинї розріжняєть ся три роди соняшного сьвітла: огріваюче, осьвітляюче і хемічно розкладаюче ся. Розкладаюче ся сьвітло сонця виступає на веснї, в лїтї приходить сьвітло осьвітляюче, а в осени огріваюче.

Вкінци наведемо один случай сили сонця на людське здоровлє. Свого часу один богач, вже досить старий, прийшов до переконаня, що коли сїдав там, де сонце лїпше сьвітило, він чув ся незвичайно черствим і здоровим. Тому казав побудувати у своїм городї округлу вежу, котрої стїни з одної сторони і суфіт були скляні. Цїлу вежу можна було обертати за помочию спеціяльного приладу наче вітрак або астрономічну вежу. Старець сидїв у тій вежі по кілька годин денно і без убраня парив ся на сонци. І хоч минуло було йому вже 90 лїт житя, він чув ся сильним і молодим духово і фізично. А сю силу свою завдячував лише сьвітлови сонця.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. „Подільська Січ", від. 8, подає до відома, що мітінґ відбудеть ся дня 22. липня б. р. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Сокирка, предс.; Н. Турчин, кас.; Ф. Сербай, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Стефана, від. 391, подає до відома, що буде принимати до братства також і женщин, почавши від 1. серпня с. р., без вступного за місячною вкладкою 25 цнт., а до У. Н. С. після статута. Женщини-Українки, бажаючі вступити в члени сего братства, зволять зголосити ся на найблизший мітінґ, який відбудеть ся 3. серпня б. р., а опісля кождої суботи по 1-шім, або на адресу секретаря братства: Іван Мікула, 56 Sussex St., Jersey City, N. J. Братство буде платити женщинам $2.50 тижневої запомоги, а $100 посмертного.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаєть ся до відома членам братства св. Ґеоргія, від. 239, що братський мітінґ відбудеть ся в недїлю, 21. липня б. р., в галї звичайній, де і все. На сей мітінґ запрошуєть ся всїх членів, аби явили ся як один, бо є дуже важні справи до полагодженя. Будеть ся приймати нових членів до братства і до У. Н. Союза. Котрі з членів довгують, то нехай будуть так добрі вирівнати свої залеглости, щоби не наражати ся на непорозуміня. Такосамо повідомляєть ся членів, щоби кождий явив ся з відзнакою братською і в сьвяточнім строю, бо наше братство буде фотографувати ся. В недїлю, 21. липня, зараз по Службі Божій, кождий член і члениця мають прийти до ґалї Тов. Горожан під число 822 Н. Франклін стр., а відтам пійдемо на місце фотографованя. — С. Вільчинський, предс.; Н. Наконечний, кас.; Н. Волос, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 85, повідомляє всїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в недїлю, 21. липня б. р. Кождий член повинен явити ся, бо в противнім разї заплатить кару. Контрольна комісія здасть своє справозданє за 6 місяців. Будеть ся принимати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Дорогі Родимцї! Просимо прийти на наш мітінґ і вписати ся в члени нашої орґанізації. Забезпечуйте свою родину на чорну годину, бо відкладати з дня на день не добре. — О. Шараварко, предс.; М. Трищ, кас.; О. Косюк, секр.

НАЙСТАВН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє всїх своїх членів, що на піврічнім мітінґу ухвалено всїми голосами змінити день засїдань з четвертої недїлї на трету в місяци. Слїдуючий мітінґ відбудеть ся в недїлю, 21. липня о годинї 2-гій пополудни, в гали Укр. Громади, 2051 Рован стр. Позаяк є дуже важні справи, длятого просить ся всїх членів о як найчисленнїйшу участь. — Р. Слободзян, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Валинський Юрій, член від. 28. Вступив до У. Н. Союза 5. цьвітня 1903 р. Походив з Росії. Помер 15. червня 1918.

Матерняк Куба, член від. 63. Вступив до У. Н. Союза 23. марта 1907. Походив з села Дошна, пов. Сянок, Галичина. Помер дня 15. мая 1918.

Мазуркевич Гринько, член від. 77. Вступив до У. Н. Союза 20. вересня 1913 р. Походив з села Шумляни, пов. Бережани, Галичина. Помер 13. червня 1918 щ.

Ковбаса Іван, член від 94. Вступив до У. Н. Союза дня 31. сїчня 1917 р. Походив з села Зарваницї, повіт Підгайцї, Галичина. Помер 5. червня 1918.

Буй Катерина, членица від. 112. Вступила до У. Н. Союза дня 31. грудня 1915 р. Походила з села Ляшки Муровані, пов. Старий Самбір, Галичина. Померла дня 15. червня 1918.

Тарновський Іван, член від. 175. Вступив до У. Н. Союза дня 23. марта 1912 р. Походив з села Коцюбинцї великі, пов. Гусятин, Галичина. Помер дня 13. червня 1918 р.

о. Захар Орун, член від. 239. Вступив до У. Н. Союза дня 31. сїчня 1910 р. Походив з села Слобода Золота, пов. Бережани, Галичина. Помер дня 23. червня 1918 р.

Юзефович Каїтан, член від. 370. Вступив до У. Н. Союза дня 30. падолиста 1917 р. Походив з села Гинківцї, пов. Залїщики, Галичина. Помер дня 24. мая 1918 р.

В. І. П.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободї", то тоді не треба прилюдно ганьбити своєї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що ось то менї те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода" буде мати богато передплатників, тоді знайде і найлїпших робітників, які вдоволять усїх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободї".

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

(Продовжене зі стор. 1-шої).

Пятий конґрес саветів ухвалив зреорґанізувати армію.

ЛОНДОН, 17. липня. — **Пятий всеросійський конґрес саветів ухвалив перевести реорґанізацію червоної армії на підставі примусової служби,** як се доносить нинішна бездротна телеґрама з Москви.

Творене самостійних відділів буде заборонене. Військові знавці з давної армії будуть ужиті до заведеня карности.

Ленін має намір зірвати дипльоматичні зносини з Анґлією.

СТОКГОЛЬМ, 17. липня. — Телеґрама з Москви доносить, **що большевицьке правительство робить приготованя до зірваня дипльоматичних зносин з Анґлією на случай, коли би анґлійські війска, які висїли на мурманськім побережу, безпроволочно не забрали ся.**

Телеґрама додає, що заходить можливість, що большевицьке правительство зірве також зносини й з другими державами аліянтів.

Німці аґітують проти Американців.

АМСТЕРДАМ, 17. липня. — З нагоди проклямації, яку видав американський посол в Росії, Френсіс, до російського народа, берлїнський „Форвертс" пише отсе: „Се є впрост поличник, вимірений в лице саветського правительства. Тепер нема найменьшого сумніву що до того, чого може Росія тепер і на будуче надіяти ся від Злучених Держав. Се є очевидна провокація і саветському правительству не остає нїщо иншого, як лише зажадати відкликаня амбасадора".

Большевики не згодили ся на німецьку залогу в Москві.

ЛОНДОН, 18. липня. — Німеччина зажадала, щоби російське правительство позволило вислати батальон німецьких війск до Москви для охорони німецької амбасади.

Большевицьке правительство відмовило, заявляючи, що воно не позволить жадним чужинецьким війскам перебувати в столиці.

35.000 армія Литовців проти большевиків.

ПАРИЖ, 18. липня. — 35.000 Литовців і давних російських салдатів під командою ґенерала Клїмаітіса маширують на Петроґрад, як се доносять одержані тут вісти.

Большевицькі війска потерпіли поражене коло Витебска над середущим бігом Двини і утікають в неладі.

500 осіб денно вмирає на холеру.

ЛОНДОН, 17. липня. — **В Петроґраді вмирає на холеру денно около 500 осіб,** як се доносять телеґрами з Копенгаґен на підставі оповіданя подорожних.

В Саратові померли тисячі осіб на сю пошесть. Пошесть ширить ся також у Фінляндії.

Случаї людожерства з браку поживи.

ТОКІО, 16. липня. — В Росії з причини великого голоду лучаєть ся богато випадків людожерства, як се доносить Спейров, член московського комітету поживи.

Спейров заявляє, що голод є страшнійший ніж сама війна. Він подає один випадок, в якім мати поубивала свої діти, щоби не глядіти на їх смерть з причини голоду.

Снейров є членом комісії, яка хоче в Хінах виєднати дозвіл на довіз живности для Росії. Комісія зобовязуєть ся дати запоруку, що пожива не дістанеть ся в руки Німців.

НА СИБІРИ.

(True translation filed with the Poststmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Чехо-Словаки здобули Ключевск.

ПЕКІН, 15. липня. — Чесько-словацькі війска по занятю Іркутска здобули **місто Ключевск,** положене в полудневозахідній части забайкальської области.

Большевики збирають значні війска в околиці Верхудінска.

Телеґрама з Манджурії доносить, що війска ґен. Семенова заняли місто Шарасун.

Коло Нікольска надіють ся великої битви.

ЛОНДОН, 17. липня. — Чесько-словацькі війска на Сибіри, як се доносять вісти з Москви, побили большевицькі війска на захід від Іркутска. Саветські комісарі утікли до Монголії.

40.000 червоної сторожі є нагромаджених коло Нікольска. Чесько-словацькі війска зближають ся до міста, маючи чисельну перевагу. Кождої хвилї можна надіяти ся великої битви.

Чехо-Словаки жадають помочи від аліянтів.

ТОКІО, 18. липня. — **Чесько-словацькі війска зажадали від аліянтів оружної помочи.**

Хоч японське міністерство загр. справ не хоче подати жадного вияснення щодо інтервенції на Сибіри, то всеж таки панує переконане, що в тій справі прийшло до порозуміня між японським і американським правительством.

Ґен. Горват в союзі з Чехо-Словаками.

ПЕКІН, 16. липня. — Ґенерал Горват, командант противбольшевицьких війск, який недавно проголосив себе диктатором на Сибіри, мав прийти до порозуміня з командантами чесько-словацьких війск.

Чесько-словацькі війска мають наступати в напрямі на захід здовж манджурської зелїзниці.

В АВСТРО-УГОРЩИНЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мадяри заборонили жидівський конґрес.

СТОКГОЛЬМ, 15. липня. — Угорське правительство заборонило конґрес угорських сіоністів, який мав відбути ся в Будапешті, як се доносить телеґрама від жидівського пресового бюра.

22-га держава виповіла війну Німеччині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОРТ-О-ПРІНС (Гайті), 15. липня. — Державна рада ухвалила одноголосно виповісти війну Німеччинї згідно зі жаданєм президента сеї републики.

(Гайті є 22-га з ряду держава, яка виповіла війну Німеччині).

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО „ПРОСЬВІТА" В НЮ ЙОРКУ

— устроює —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в неділю, 21. липня [July] 1918 р.

в BELVEDERE PARK, North Beach, Long Island.

ВСТУП ЛИШЕ 25 ЦЕНТІВ.

Музика п. С. Цимбрівського.

Парк отворений від 9. години рано до 12. в ночи.

ПОВІДОМЛЕНЕ.

Отсим повідомляємо Хвальні Товариства, Братства, Сестрицтва і т. д., що Друкарня і Книгарня Товариства „Просьвіти" з днем 1-го липня переслась до обширнійшого льокалю під числом 212 East 6th St., New York. (Напротив Українського Народного Дому).

Тож Гол. Уряд Тов. „Просьвіти" удаєсь з просьбою до всіх Хвальних Товариств о піддерте і на дальше нашої друкарні, за що Товариство згори дякує. — Гол. Уряд Укр. Тов. „Просьвіти". 85-86

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую своєї жінки сестру **КАТЕРИНУ БРЕЛИК** з повіту Ліско. Має перебувати в Пітсбурґу або в Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, прошу ласкаво зголоситись на адресу: STEPHAN KOCUN, Box 379, Saint Clair, Pa. 84-86

Пошукую своїх краянів **ДМИТРА ШПИТКО, ІВАНА ШПАКА і ОЛЕКСУ ОВАДЮКА,** з села Чорногузи, повіт Віжнець, Буковина. Мають перебувати в Ню Йорку. Хто би о них знав, або вони самі, прошу зголоситись на адресу: GEO. KRAWCHOOK, 141 Essex St., Jersey City, N. J. 85-7

Пошукую свого шваґра **СЕМЕНА РОЛЯ** з села Вовчого, пов. Турка. Перед 4-ма роками перебував в Шікаґо. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: WAS. PRUNCHAK, 504 Central Ave., Johnstown, Pa. 85-7

Пошукую своєї сестри **ТАНЬКИ ШОСТАК** з дому Тейка, з села Куляшне, повіт Сянік. Перед пів роком перебуваал в Сементон, Па., а тепер має перебувати в Перт Амбой, Н. Дж. Хто би о ній знав або вона сама, прошу зголоситись на адресу: KSENKA TEYKA, Box 34, Evansville, Pa. 86-88

Пошукую своєї тїточної сестри **АННИ КУРИЛІВ** з села Дорогова, повіт Станіславів. Має перебувати в околиці Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, прошу зголоситись на адресу: MIKE TYMKIW, 3337 Franklin Ave., Toledo, Ohio. 86

Пошукую доброго **БАРБЕРА** на стало. Голоситись листовно або особисто на адресу: N. MYSYSHYN, 2701 W. 2nd St., Chester, Pa. 86

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА КОБРИНА** з села Бронниці, пов. Дрогобич. Перед трема роками перебував в Ст. Луіс, Мо., а тепер має перебувати в Шікаґо, Ілл. Хто би о нім знав, або він сам, прошу зголоситись на адресу: WASYL KOWAL 221 Wilson St., Chester, Pa. 86-87

ПОДАЮ ДО ВІДОМА, що теперішна моя адреса є: Гр. Тимчишин, 1617 Townsend Ave., Detroit, Mich. 86

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Муней переведений до смертної келії.

Тома Муней, робітник у Сан Франціско, оскаржений о участь у підложеню бомби підчас великої передвоєнної маніфестації у Сан Франціско в 1916 році, і засуджений на кару смерти, вже переведений до смертної келії, де буде очікувати дня виконаня вироку, назначеного на 23-го серпня 1918 року.

War Saving Stamps.

Міністерство фінансів оповіщає, що від 1-го до 12-го липня б. р. у Злучених Державах продано воєнно-щадничих марок на суму 70,960.063 долярі.

„Не соціялізацією, але революцією здобуваєть ся женщину".

Доносять нам з Рочестер, Н. Й.: Наші большевики мали „пікнік" в неділю, 6-го липня, і як звичайно на забаві, большевицькі лідери розохотились та зачали бійку задля дівчат. Рибчук, вже звісний читачам „Свободи" яко „лектор про цивілізацію", був першим ініціятором тої бійки. Кажуть, що аж з великим трудом вдало ся поліції утихомирити того „цивілізованого" вченого. Колиж його вже успокоїли, питали його про причину бійки. Він відповів, що причина є та, що так йому каже його програма. „Хоч я є большевик, — казав Рибчук — то таки не вірю у цілу большевицьку програму. Не вірю іменно в соціялізацію женщин, так, як то російські большевики постановили. Я є чистий революціонер і всі проблеми розвязую революцією. Тому і женщину повинно ся здобувати революцією..."

Один бровар вже замкнений.

Наслідком розпорядженя адміністратора опалу великий бровар Гелма у Іст Ст. Луіс., Ілл., замкнено.

Тривалість воєнних самоходів.

Про тривалість американських воєнних самоходів переконано ся недавно, коли, пять таких самоходів переїхало 785-милеву дорогу, з Акрон, О., до Бостону, Масс., протягом 61 і пів години.

Улиця Жофра в Ню Йорку.

Посадник Ню Йорку, Іван Гайлен, запропонував міській раді назвати котрусь улицю в Ню Йорку іменем великого французького полководця Жофра. Міська рада не може тепер перевести сеї акції, бо міська конституція позволяє робити зміни назв улиць і чисел домів лише в часі між днем 1-го грудня і 1-го мая.

Має добру память.

Давід Рот з Ню Йорку буде правдоподібно одиноким у сьвіті чоловіком, який має сильно розвинену память. Його запросили до Монтреалу, Канада, на вечерок, де гості писували ся своєю памятию. Деякі гості говорили на память те, що хтось наголос прочитав; инші наводили численні імена з історії, а Рот показав усім новину, яка справила на присутних велике вражінє. Ротови іменно представлено 100 осіб, яких він ніколи передтим у своїм житю не бачив і не знав. В годину відтак його просили, щоби він сказав гостям, з ким він запізнав ся. Рот почав тоді вичисляти імена тих 100 осіб, яких йому годину передтим представлено. Вичисляв в тім-самім порядку, в якім йому представлювано їх і, що найважнійше, ані разу не помилив ся.

Заборона німецької мови в Савт Дакоті.

Стейтова рада оборони в Савт Дакоті заборонила в цілім стейті уживати при телефонованю німецької мови. Також заборонено говорити в німецькій мові денебудь на публичних місцях або в розмові, в якій бере участь більше ніж три особи.

Поліційні власти заборонили д-ви Крамаржови, чеському лідерови, мешкати у Празї.

Федеральне правительство випозичило Бетлегем Стіл компанії 20,000.000 долярів.

Іван Ганзельман, фармер у Квекертавн, Пенсильванія, має когута із чотирма ногами.

Залізнича компанія в Ню Кесл, Па., заборонила дівчатам приходити на місцеву стацію в той час, коли на стації стає поїзд з жовнірами.

На фармі Едварда Ескю, в Роберт Лі, Тексас, вродило ся ягня, яке мало дві голови, четверо очий, четверо уший і вісім ніг. Ягня згинуло зараз по народженю.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Дорожня у Відни.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 19, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Останні донесеня з Відня, столиці Австрії, кажуть, що мужеське убранє коштує там 1.000 корон, черевики 150 до 250 корон, сорочка 45 корон, шовкові панчохи 45 корон.

В Софії помер по довгій недузї софійський митрополит Партеній, голова балгарської православної церкви.

Звернув кайзерови медалї.

Ганс Ользен, один з найславнійших норвежських моряків, який через довгий час був капітаном літного корабля німецького цїсаря, за що одержав від кайзера численні відзначеня, — звернув їх тепер назад кайзерови на руки його амбасадора в Норвеґії. Звертаючи медалї, Ользен сказав, що є се протест проти нанебного топленя норвежських моряків німецькими підводними лодками.

Ідуть на північ шукати за богатствами

Шведське правительство висилає на північ на острови Шпіцберґен дослідну експедицію, зложену з пятьох ґеольоґів і многих помічних їм сил. Вони мають перевести досліди, чи нема там покладів сірчаку і вугля.

Під сю пору Німеччина має на західнім воєннім фронті 60 дослідників погоди, які що дня мусять доносити військовій кватирі про стан погоди кілька днів наперед.

$50.000 нагороди тому, хто перелетить океан.

Лондонська ґазета „Дейли Мейл" оповістила, що дасть 50.000 долярів нагороди тому, хто перелетить літаком Атлянтійський океан, зі Злучених Держав або з Канади або з Нової Фунляндії до Англії або противно, протягом 72 годин.

Оставила дитину, а сама втїкла.

Нюйорська поліція пошукує за женщиною, яка покинула 3-місячну дитину, а сама втікла. Ся женщина попросила на улиці другу женщину, щоби ся потримала її на хвильку дитину, бо вона має полагодити якусь орудку, що друга і зробила. Та коли вона взяла дитину в руки, перша женщина всіла в автомобіль і щезла...

Місто Харбін.

Місто Харбін, про яке так часто чуєть ся в теперішних часах, збудовано в 1896 році указом бувшого царя Росії, Николая II. Романова. Коли збудовано Сибірську зелізницю, оказала ся потреба зробити маленьке сільце Харбін зелізничим осередком і військовою стацією. Потрібно було побудувати у селї кілька державних будинків і село почало рости. При будованю мурованих домів старі, деревляні доми і ліпянки оставлювано: Ще нинї в Харбіні, який тепер став осередком українського руху в Манджурії і де виходить українська ґазета „Засів", господарі будують звичайні ліпянки. Місто замешкують в малім числї Хінцї, а прочі мешканці, се Москалї, Українці і т. п., бувші горожани Росії. За царя чужинецька іміґрація до Харбіна була незначна. Договором з Хінами постановлено, що лише російські і хінські горожани могли бути власниками землї і домів та могли провадити торговельні інтереси в Харбіні. Харбін лежить над рікою Жунґари, зі сходу і заходу окружений горами. Є він збіжевим осередком на сході; поля кругом покриті збіжем. Населенє міста числить тепер около 40.000 душ.

Знайдено „дикого" чоловіка.

Передминувшого тижня канадійська поліція зловила „дикого" чоловіка, який мешкав в печері над озером Вінніпеґ, далеко від якоїнебудь людської оселї. Сей дикий чоловік числить 35 літ житя і жив в сій печері через 11 літ. Вигляд його є дійсно дикий. Цілий оброслий довгим волосом; тіло прикрите двома сталевими бляхами звязаними ремінцями по обох боках. Бляхи, які досить рівно приставали до нього, носив на голім тілї. Сам він високий і сильної будови.

В такій зелізній одіжи жив сей чоловік через 11 літ в сій печері на самоті. Бив дичину і ловив рибу в озері і сим живив ся. Спав на голій, пісковатій землї. В печері було много шкір з побитої дичини, але він не уживав їх до своєї вигоди.

Трох узброєних поліцаїв вибралось в ті сторони, щоб піймати сего дикуна. Вони підсунулись тихо під печеру і очікували на його прибутє. Незадовго почули дзвоненє бляхи по корчах і перед печерою явив ся сей дикун, в одній руці ніс зловлену рибу, а в другій стрільбу. Зближаючись до печери, кидав своїм диким зором на всі сторони, немов сподівав ся непрошених гостий. Один поліцай вискочив з корчів з револьвером в руці і крикнув до дикуна „руки в гору". Однак „дикун" в одній хвилі виміряв свою стрільбу просто в лице сього поліцая, і хто знає, що було би стало ся, колиб в тій хвилї двох других поліцаїв не вхопило його за руки. Тоді всі три разом звязали його.

Коли сей дикун був звязаний, тоді почав говорити з поліцаями і то чистою анґлійщиною. Він оповів їм, що уродив ся в 1882 р. у Злучених Державах, де покінчив університет. Опісля хотів женитись з одною панною, яку знав від дитинства. Родичі дівчини на се не позволили і змусили дівчину віддатись за богатого вдівця. Три місяці по шлюбі дівчина вмерла на удар серця з туги за своїм давним любимцем, а тепер „диким" чоловіком. Коли вона померла, він з розпуки покинув Злучені Держави і пустив ся у західну Канаду. Тут, вандруючи, зайшов далеко на північ в провінції Манітоба і в одній печері над озером Вінніпеґ рішив жити осторонь від людий.

В сих околицях поліція бушувала за дезертирами і впала на слїд сього „дикуна", якого і злапано. Тепер військові власти наложать на нього військовий мундур і пішлють до Франції — каже „Канадієць".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Г. К. Нефс, О. — Вістий із заліщицького повіту, Галичина, у нас покищо нема під рукою. Всеж таки треба сподівати ся, що у згаданих Вами місцевостях є населенє: хоч не всьо, але є. Будьте терпеливі; коли у нас будуть про заліщицький повіт якінебудь вісти, подамо в часописи.